

การปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยใน
มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี
Cross-Culture Adaptation of Thais Teaching in Guangxi University
of Foreign Languages

LINA HE*, อิมธิรา อ่อนคำ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Email : 148403187@qq.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีจำนวน 3 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การนำเสนอผลงานวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนชาวไทยที่ได้สอนภาษาไทยอยู่ในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีในระยะแรก ผู้สอนได้เกิดความตระหนกทางวัฒนธรรม แต่ผู้สอนชาวไทยก็สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมจีนได้ เนื่องจากบางวัฒนธรรมไทยกับจีนมีความคล้ายคลึงกัน ด้านการสอนเนื่องจากในชั้นเรียนมีความแตกต่างจากประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญ โดยเฉพาะในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับนักศึกษาชาวจีน คือ เรื่องภาษา นอกจากนี้แนวทางการปรับตัวของผู้สอนชาวไทยพบว่า เมื่อเกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ผู้สอนชาวไทยจะมีแนวทางในการปรับตัวที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมงานตามประเพณีและกิจกรรมสำคัญของชาวจีน หรือการพยายามเรียนรู้วัฒนธรรมของจีนจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการใช้ภาษาเพื่อการพยายามในการสื่อสารและเรียนรู้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันและเพื่อทำการสอน อีกทั้งเพื่อนร่วมงานชาวจีนยังมีส่วนช่วยให้ผู้สอนชาวไทยได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ จนสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น และส่งผลให้สามารถปรับตัวได้สำเร็จ โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม รวมไปถึงสามารถปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและเกิดผลสำเร็จในการสื่อสารร่วมกับนักศึกษาชาวจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การปรับตัว การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยจีน

Abstract

This research aimed to study cross-cultural communication adaptation of three Thai teachers in Guangxi Foreign Language University. The sample group was specifically selected. Data was gathered by observation and in depth interviews. Research findings were reported as a descriptive analysis. The research found that in the beginning the Thai teachers in Guangxi Foreign Language University experienced cultural shocks; however, since some Thai and Chinese traditions were

closed, so the teachers eventually adjusted themselves to the new environment. For the different Chinese classrooms, the main problem was communication with the Chinese students. Besides general adaptations, the Thai teachers overcame the cross-cultural problem by various ways, for example participating traditional or major Chinese activities; learning Chinese culture through variety of media; using body language in daily communication, in learning Chinese and in classrooms. Moreover, the Chinese colleagues also assisted the Thai teachers a lot in perceiving Chinese culture and made the adaptation successful, both in cross-cultural communication; in designing appropriate and efficient lesson plans; and in communication with Chinese students effectively.

Keywords : adaptation, cross-cultural communication, Thai teachers in a Chinese university

บทนำ

ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ระหว่างกันมาเป็นเวลายาวนาน ด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของความคิดริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้ทั้งสองประเทศมีการเชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกันในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งทำให้มีการสื่อสารระหว่างกันเองทั้งสองประเทศอย่างแนบแน่น การสื่อสารระหว่างประเทศเป็นรูปแบบการสื่อสารอย่างหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ดังที่ Lustig and Koester (1996) ได้นิยามความหมายการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนและตีความสัญลักษณ์ในบริบทหนึ่ง ๆ โดยบุคคลในกระบวนการสื่อสารนั้น มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากพอในระดับที่มีการตีความและมีความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมแตกต่างกัน นำไปสู่การรับรู้ความหมายที่ไม่เหมือนกัน

ในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐหรือมหาวิทยาลัยเอกชนต่างมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของตนเองให้มีความเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศเพิ่มมากขึ้น มีการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรนานาชาติ รวมทั้งมีโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนร่วมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่มีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมสามารถเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน จะเห็นได้ว่าการเปิดกว้างของระบบการศึกษาในปัจจุบันจึงส่งผลให้มีความต้องการผู้สอนต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษาเข้ามาทำการสอนมากขึ้นโดยเฉพาะผู้สอนชาวต่างชาติในมหาวิทยาลัยสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้มีความชัดเจนมากขึ้นอีกด้วย

มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเขตปกครองตนเองชนเผ่าจ้วงกว่างซี สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งได้เปิดหลักสูตรวิชาภาษาไทยมาตั้งแต่ ค.ศ. 2005 หลังจากนั้นก็มีผู้สอนชาวไทยได้เดินทางสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี จากการที่มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีมีผู้สอนชาวไทยเข้ามาสอนนั้น การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ โดยเฉพาะการสื่อสาร

ระหว่างวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน (Jandt,2004)

เมตตา วิวัฒน์านุกูล (2559) ได้กล่าวว่า การเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่จึงต้องอาศัยการปรับตัว และในการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากวัฒนธรรมเดิมของตนนั้นมักจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งเรื่องของความวิตกกังวล ความเครียด ความเหงา ความไม่แน่ใจในการสื่อสารกับคนวัฒนธรรมนั้น ๆ รวมถึงสิ่งที่เรียกว่า ความตระหนักทางวัฒนธรรม (Culture shock) ความตระหนักทางวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นเมื่อคน ๆ หนึ่งต้องพบกับอุปสรรคของสิ่งเร้าให้เราเกิดการรับรู้ใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะตีความได้เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมได้เปลี่ยน นอกจากนี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากสิ่งที่ความคาดคิดในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ไม่ตรงกับสิ่งที่พบเห็นจริง ๆ ผู้เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่จึงจำเป็นต้องมีความไหวรู้สึกรู้สึกหรือความไวต่อการรับรู้ ความคิด และความรู้สึกของผู้อื่น ต่อความตระหนักทางวัฒนธรรมที่เข้าใจยากและจำเป็นต้องพบเห็น

เมื่อมีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเกิดขึ้น การปรับตัว (Adjustment) ย่อมจะต้องเป็นประเด็นสำคัญที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สอนชาวไทย เมตตา วิวัฒน์านุกูล (2559) ยังได้กล่าวถึงว่า ผู้ที่เข้าไปอยู่ในประเทศเจ้าบ้านจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบด้านที่แตกต่างกัน เช่น การปรับตัวในการใช้ชีวิตประจำวัน และการทำงาน เมื่อผู้สอนชาวไทยได้ก้าวเข้ามาทำการสอนในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศต่างซึ่งที่มีระบบการเรียนการสอนภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมจึงต้องมีการปรับตัวในเรื่องของระบบการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งปัญหาในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับนักศึกษาชาวจีนย่อมส่งผลให้ผู้สอนชาวไทยต้องการเรียนรู้และมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จในการสื่อสารกับนักศึกษาชาวจีนภายในชั้นเรียนได้ ดังนั้นเมื่อผู้สอนชาวไทยได้เข้ามาสอนในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศต่างซึ่ง และได้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาชาวจีนซึ่งมีรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีการปรับตัวเกิดขึ้น ดังที่ Strevens (1987) ได้กล่าวว่า การที่ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองอาจเป็นผลมาจากความไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษานั้นหรือความไม่เข้าใจในตัวภาษาเอง ที่อาจเป็นปัญหาต่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ในชั้นเรียนภาษาไทยอาจมีสาเหตุมาจากการที่ในวัฒนธรรมเดิมของนักศึกษาชาวจีนไม่เคยมีการใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนมาก่อน

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนจีนนั้น ผู้สอนชาวไทยแต่ละคนอาจมีแนวทางในการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะเป็นชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและยังเป็นผู้ร่วมงานกับผู้สอนชาวไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศต่างซึ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศต่างซึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศต่างซึ่ง

ขอบเขตวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซีจำนวน 3 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การนำเสนอผลงานวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยงานวิจัย หนังสือ ตำรา และบทความทางวิชาการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สอนชาวไทยของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซีและเป็นผู้สอนที่ร่วมทำงานในขณะเดียวกันกับผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) การกระทำ และกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สอนชาวไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซี
3. การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์มาเก็บข้อมูล โดยการตั้งคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซีเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนภาษาไทยเป็นระยะเวลา 17 ปี ซึ่งมหาวิทยาลัยได้มีโครงการแลกเปลี่ยนทั้งผู้เรียนและผู้สอนชาวไทยให้มาเรียนหรือมาสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซี ในปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซีมีผู้สอนชาวไทยจำนวน 3 คนที่สอนภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาชาวจีน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนชาวไทยมีอุปสรรคสำคัญโดยเฉพาะในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับนักศึกษาชาวจีน คือ ทางด้านภาษา เพราะภาษาเป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ด้านการสอนในชั้นเรียนก็มีความแตกต่างจากประเทศไทยด้วย ดังนั้น ผู้สอนชาวไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว

แนวทางการปรับตัวในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการปรับตัวเพื่อช่วยให้สามารถประสบความสำเร็จในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทย ผู้สอนชาวไทยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพยายามปรับตัวเมื่อไม่สามารถทำการสื่อสารกับคนจีนได้ โดยมีวิธีในการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษากาย การเรียนรู้จากคนจีนและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การใช้สื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า เพื่อนร่วมงานชาวจีนรวมถึงนักศึกษาชาวจีน ต่างมีส่วนช่วยให้ผู้สอนชาวไทยเข้าใจในวัฒนธรรมจีนและสามารถปรับตัวได้ โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงานชาวจีนจะมีการอธิบายถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงการชักชวนให้เข้าร่วมในกิจกรรม โดยใช้ภาษาไทยในการสื่อสารจึงส่งผลให้ผู้สอนชาวไทยได้มีการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมจีนและสามารถปรับตัวได้อย่างราบรื่น

จากการศึกษาแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซี ผู้วิจัยพบว่า มีแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในด้านการใช้ชีวิตประจำวันกับการเรียนการสอน โดยผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความคิดว่าจะต้องปรับตัวเรื่องการดำรงชีวิตประจำวันตามสังคมจีน โดยยึดหลักที่ว่า “เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม” โดยจะต้องปรับความคิดไปตามสังคมและประเพณีของจีน อีกทั้งยังคิดว่าไม่ใช่อุปสรรคหรือเป็นเรื่องที่มีความลำบากที่จะอยู่ร่วมกับคนจีนหรือสังคมคนจีน ผู้สอนชาวไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมคนจีนได้ไม่ยาก โดยจะต้องเปิดใจที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและเมื่อเข้ากับคนในสังคมจีนได้ก็จะสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนจีนได้ ก็จะทำให้ผู้สอนชาวไทยมีความสุขกับการดำรงอยู่ร่วมกันกับคนจีนได้ไม่ยาก ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้สอนชาวไทยต่อไปนี้

“อยู่ในสังคมจีน ก็จะต้องปรับความคิดและพฤติกรรมไปตามสังคมและประเพณีของจีน อย่างการไปร่วมงานตรุษจีนหรือร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ก็ควรจะแต่งกายแบบจีน เช่น ควรจะใส่ชุดสีแดงไปร่วมงาน เพราะก็มีความเชื่อแบบคนจีนที่ว่าสีแดงนั้นเป็นสีแห่งความมงคล”

(10 มกราคม พ.ศ. 2565: สัมภาษณ์.)

“หากเราสามารถสื่อสารพูดคุยกภาษาจีนได้ก็ทำให้เราเข้าถึงงานประเพณีนั้นได้ อย่างถ่องแท้ ได้มีส่วนร่วมในงานประเพณีต่าง ๆ เพราะได้ฟังเรื่องราวความเป็นมาของประเพณีนั้นอย่างเข้าใจและรู้ความหมาย และทำให้เราสนุกกับงานประเพณีนั้น”

(12 มกราคม พ.ศ. 2565: สัมภาษณ์.)

สำหรับผู้สอนชาวไทยการใช้ชีวิตประจำวันในประเทศจีนมีความสุขดี โดยเฉพาะเมื่อเริ่มปรับตัวกับพื้นที่แห่งใหม่ได้ เนื่องจากมีความรู้สึกดีใจที่ได้มีส่วนร่วมหรือได้เรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมของจีน อีกทั้งปัจจุบันนี้ประเทศจีนได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ไม่ว่าจะเป็นการทำโครงการ กิจกรรม หรือธุรกิจต่าง ๆ ก็มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ก็ส่งผลให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้นตามมาด้วย แต่ความสามัคคีกันในกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้มีความรู้สึกที่ประเทศจีนมีความมั่นคงและปลอดภัย นอกจากนี้ยังได้เห็นถึงมิตรภาพความมีน้ำใจของนักศึกษาและเพื่อนร่วมงานชาวจีนด้วย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สอนชาวไทยได้มีการฝึกฝนใช้ภาษาจีนมากขึ้น เนื่องจากการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันก็จะใช้ภาษาจีนกับคนจีนอยู่แล้ว แต่สำหรับการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาชาวจีนก็จะใช้ภาษาไทยการสนทนากัน ยกเว้นแต่นักศึกษาชาวจีนจะฟังภาษาไทยไม่เข้าใจก็จะมีการใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร ส่วนผู้สอนก็ให้ความสำคัญกับเรื่องของเวลามากขึ้น เพราะการตรงต่อเวลานั้นเป็นสิ่งสำคัญมากของคนจีน การทำงานและการใช้ชีวิตก็ต้องมีการแข่งขันต้องรวดเร็วมากขึ้น เมื่ออาศัยอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนจะต้องดูรายการ เช่น รายการข่าวภาษาจีนด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้ศึกษาวัฒนธรรมและภาษาจีน ในด้านอาหารการกินก็มีการเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างคือ การดื่มน้ำอุ่น การเดินทางร่มเพื่อป้องกันแสงแดด การออกกำลังกายเวลาเย็น ๆ หรือหลังมือเย็น โดยจะเน้นการรับประทานผัก และรับประทานอาหารชีวจิตรวมถึงสมุนไพรจีนมากขึ้นด้วย

2. ด้านการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อผู้สอนชาวไทยสอนภาษาไทยอยู่ในชั้นเรียนคิดว่า การสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญในการติดต่อพูดคุยกับนักศึกษาชาวจีน เนื่องจากต้องการให้นักศึกษาชาวจีนมีความเข้าใจความหมายต่าง ๆ ของผู้สอนชาวไทยที่กำลังสื่อสารถึง การที่พูดภาษาจีนให้ชัดเจนจะทำให้ นักศึกษาชาวจีนเข้าใจถึงคำศัพท์นั้น ๆ ผู้สอนชาวไทยยังได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนเคยคิดว่าสอนวิชาภาษาไทย ไม่จำเป็นต้องพูดภาษาจีนให้เก่ง หรือพูดภาษาจีนไม่เป็นก็ได้ เพราะจำเป็นต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้นักศึกษาชาวจีน แต่หลังจากที่ได้สอนก็พบว่าผู้สอนจำเป็นต้องรู้ภาษาจีนด้วยและจำเป็นต้องพยายามออกเสียงให้ชัดเจนเนื่องจากมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสอนภาษาไทยให้ได้ประสิทธิผลอย่างรวดเร็วและชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะนักศึกษาชาวจีนจะเข้าใจได้ง่ายและถูกต้อง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้สอนชาวไทยต่อไปนี้

“การสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญในการติดต่อพูดคุยกับบุคคลหนึ่งหรือหลายบุคคลให้เข้าใจความหมายว่าเรากำลังสื่อถึงอะไร การที่พูดภาษาจีนให้ชัดเจนจะทำให้ผู้ฟังอย่างนักศึกษา หรือ อาจารย์ด้วยกันเข้าใจถึงคำศัพท์นั้น ๆ เพราะบางคำของภาษาจีนการอ่านออกเสียงที่มีเสียงสูงเสียงต่ำถ้าออกเสียงผิด นั้นหมายความว่าคำศัพท์นั้นผิดเพี้ยนหรือเปลี่ยนความหมายทันที”

(11 มกราคม พ.ศ. 2565: สัมภาษณ์.)

“ในเรื่องวิธีการสอน เราต้องเข้าใจความรู้สึกของนักศึกษา เหมือนเราย้อนมองตัวเองสมัยที่นั่งเรียนแล้วฟังอาจารย์สอน บางครั้งไม่อยากฟัง ไม่อยากเข้าเรียน หรือเรียนแล้วน่าเบื่อหน่าย เราก็จะสอนไปด้วยและเล่าเรื่องอื่นไปด้วยให้นักศึกษารู้สึกสนใจ หรือหากิจกรรมให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียน หรือมีส่วนร่วมในการเข้ากันกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนได้ และทำให้การสอนนั้นสนุกไม่น่าเบื่อ และเราเองก็ทำงานได้อย่างสนุกสนาน”

(12 มกราคม พ.ศ. 2565: สัมภาษณ์.)

สำหรับการเรียนการสอนผู้สอนชาวไทยมีความรู้สึกภูมิใจอย่างมากเมื่อได้รับการชื่นชมจากเพื่อนร่วมงานและการยอมรับในวิธีการสอนจากนักศึกษาชาวจีน อีกทั้งรู้สึกดีใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของหน่วยงาน เพราะทั้งการสอนที่ได้ใช้ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาจีน มีการปรับการสอน การบรรยาย มีการใช้ภาษาจีนเพิ่ม โดยเฉพาะในห้องเรียนที่ยังมีพื้นฐานอ่อน จะพบว่านักศึกษาชาวจีนมีความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ภาษาไทยได้ง่ายและรวดเร็วถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อผู้สอนชาวไทยดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพูดคุยกับนักศึกษาชาวจีนซึ่งต้องมีการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารในการสอน เพราะบางคำในภาษาไทยนักศึกษาชาวจีนไม่เข้าใจถึงความหมาย ดังนั้นผู้สอนชาวไทยจึงต้องหาคำศัพท์จีนและอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจ ทำให้ผู้สอนชาวไทยได้เรียนคำศัพท์จีนนั้นโดยอัตโนมัติ และเมื่อได้พูดหรือใช้คำนั้นบ่อย ๆ ผู้สอนชาวไทยก็จะจำคำศัพท์จีนนั้นได้ ซึ่งถือเป็นผลดีที่ผู้สอนชาวไทยได้

เรียนรู้คำศัพท์ที่เงินร่วมกับการสอน ส่วนในเรื่องวิธีการสอน ผู้สอนชาวไทยต้องเปิดใจและเข้าใจความรู้สึกของนักศึกษาชาวจีน เนื่องจากบางครั้งอาจจะไม่ใช่ไม่เข้าใจในด้านภาษา แต่เนื่องจากผู้สอนชาวไทยจะสอนไปด้วยพร้อมกับเล่าเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวจีนเกิดความสนใจ เพราะนักศึกษาชาวจีนชอบให้ผู้สอนชาวไทยเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศไทยอย่างมาก รวมทั้งการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาชาวจีนได้มีส่วนร่วมกันในการเรียน ก็จะทำให้การเรียนการสอนสนุกไม่น่าเบื่อ และผู้สอนชาวไทยก็จะทำงานได้อย่างมีความสุขเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในเบื้องต้นผู้สอนชาวไทยจะต้องมีการปรับตัวอยู่บ้าง เนื่องจากการสื่อสารทางด้านภาษาที่มีความแตกต่างกันจึงทำให้ผู้สอนชาวไทยกับผู้เรียนชาวจีนต่างก็ต้องปรับตัว แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนชาวไทยเป็นผู้ที่ต้องปรับตัวมากกว่าผู้เรียน โดยการปรับตัวนี้ก็ต้องมีสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย เช่น การเรียนรู้ภาษาจีนร่วมด้วยบ้าง การได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานชาวจีน และนักศึกษาชาวจีนก็ได้ให้ความร่วมมือในการพยายามการสื่อสารภาษาไทยได้อย่างดีจากการศึกษาที่ยังพบว่า ผู้สอนชาวไทยที่มหาวิทยาลัยจำนวน 3 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สอนประจำของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีได้มีการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ในฐานะเป็นผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนชาวไทยมีอุปสรรคสำคัญโดยเฉพาะในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับนักศึกษาชาวจีน คือ ทางด้านภาษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ren Zhiyuan (2555) ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาทั่วไปในการดำรงชีวิตประจำวันในประเทศไทยของนักศึกษาชาวจีนเป็นปัญหาที่เกิดจากภาษา ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะปัญหาด้านการใช้ภาษา และผลการศึกษาด้านการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สอนชาวไทยพบว่า เมื่อผู้สอนชาวไทยอาศัยอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีส่วนร่วมหรือได้เรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมของจีน อีกทั้งยังต้องดูรายการจีนหรือข่าวภาษาจีน ทั้งนี้เพื่อได้เข้ากับสังคมคนจีนได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคภูมิ ภัควิภาส (2560) ที่พบว่า ในขณะที่การสื่อสารภายในสังคมเจ้าบ้าน ผู้ประกอบการชาวไทยในประเทศลาวให้ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นการติดต่อสื่อสารกับเจ้าบ้านในชีวิตประจำวัน และการดูโทรทัศน์เป็นภาษาเจ้าบ้าน การเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปิดรับและเรียนรู้วัฒนธรรมเจ้าบ้านอันจะเป็นการนำเข้าสู่การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารในภาษาเจ้าบ้านได้ ผลการศึกษพบว่า ในด้านอาหารการกินผู้สอนชาวไทยก็มีการเปลี่ยนไปด้วย โดยจะเน้นการรับประทานผัก และอาหารชีวจิตรวมถึงสมุนไพรจีนมากขึ้น การดื่มน้ำอุ่น กางร่มเพื่อป้องกันแสงแดด เดินออกกำลังกายเวลาเย็น ๆ หรือหลังมือเย็น ซึ่งการปรับตัวด้านการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สอนชาวไทย ซึ่งได้สอดคล้องงานวิจัยของ ญัณฐ์ชุตตา ชูตระกูล (2564) ที่พบว่า ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมของชาวออกซ์ฟอร์ด ผู้สอนชาวไทยอยู่ในสังคมจีนก็พยายามปรับพฤติกรรมเพื่อได้เข้ากับสังคมจีน

ผลการศึกษาด้านการเรียนการสอนของผู้สอนชาวไทยพบว่า เมื่อผู้สอนชาวไทยได้เข้าไปอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนและสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาชาวจีน โดยเฉพาะในช่วงระยะที่เริ่มปรับตัวกับพื้นที่แห่งใหม่ได้ รวมถึงการใช้ภาษาจีนสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ นอกจากนี้ยังได้เห็นถึงมิตรภาพความมีน้ำใจของนักศึกษาและเพื่อนร่วมงานชาวจีนด้วย ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตตา วิวัฒนานุกูล (2559) ที่ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของสังคมและประเทศเจ้าบ้าน ในด้านการเรียนการสอนของผู้สอนชาวไทยก็ได้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจากกลุ่มนักศึกษาชาว

จีนกับเพื่อนร่วมชาวจีนด้วยซึ่งมีความถนัดในการสื่อสาร นั่นคือความถนัดในการสื่อสารด้วยภาษาจีนมากขึ้น ผลการศึกษานี้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา เอื้ออมรนิช (2559) ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม อาจารย์ต่างชาติจะพยายามในการสื่อสารภาษาไทยรวมถึงเพื่อนร่วมงานยังมีส่วนช่วยให้อาจารย์ชาวต่างชาติเข้าใจถึงวัฒนธรรมไทยและสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น การใช้ภาษาจีนในด้านการสื่อสารและสามารถอธิบายให้นักศึกษาจีนเข้าใจได้เข้าใจมากขึ้น อาจเพราะการใช้ภาษาจีนในการสอนเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษาจีนเข้าใจภาษาไทยได้มากขึ้น ก็จะทำให้ นักศึกษาชาวจีนสามารถเกิดทักษะและใช้ภาษาไทยได้ดีขึ้น เข้าใจได้ง่ายขึ้น เมื่อผู้สอนชาวไทยสามารถพูดภาษาจีนได้ดีก็จะเกิดแรงจูงใจช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาชาวจีนเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้นตามมาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรลนันท ภูมิชีขสานันท์ (2561) ที่พบว่า ทั้งผู้เรียนชาวไทยและผู้ให้สัมภาษณ์ชาวสเปนเห็นพ้องว่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน และทั้งสองฝ่ายคาดหวังว่าผู้สอนควรสร้าง แรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในห้องเรียนอย่างทั่วถึง ดังนั้น ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเนื่องจากผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่ต้องอาศัยการกระตุ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังพบว่า ผู้สอนชาวไทยทั้ง 3 คนถือเป็นมีความรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่ได้มีโอกาสแบ่งปันความรู้กับเพื่อนร่วมงานชาวจีนและนักศึกษาชาวจีน เพราะถือเป็นการได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างไทย-จีน ซึ่งทำให้เกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน เกิดความรักความสามัคคี และเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้สอนชาวไทยและนักศึกษาชาวจีนมีอุปสรรคสำคัญในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมก็คือภาษา แต่ผู้สอนชาวไทยก็พยายามหาแนวทางปรับตัวด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อต่าง ๆ หรือศึกษาถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนรอบข้าง เพื่อสามารถปรับตัวสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงแนวทางการปรับตัวการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว้างซีเป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาถึงการปรับตัวของผู้สอนชาวไทยจากมหาวิทยาลัยจีนอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทและวัฒนธรรมของแต่ละมหาวิทยาลัยอาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและการปรับตัวของผู้สอนชาวไทยที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐชุตตา ชูตระกูล. (2564). การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 25(2), 62-76.
- พัชราภา เอื้ออมรนิช. (2559). การศึกษาปัญหาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและแนวทางการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติกับนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 10(2), 77-92.

ภาคภูมิ ภัควิภาส. (2560). การสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของผู้ประกอบการชาวไทยที่อยู่ในประเทศลาว
 หลานน้ำทา.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น, 11(1), 205-214.

เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2559). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

สรลันนท์ ภูมิวิชสานันท์. (2561). ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้: กรณีศึกษาผู้เรียนชาวไทยและผู้สอนชาว
 สเปนในชั้นเรียนภาษาสเปนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย.วารสารอักษรศาสตร์.47(1), 161-189.

Ren Zhiyuan. (2555). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย: กรณีศึกษา
 มหาวิทยาลัยบูรพา. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา. จังหวัดชลบุรี.

Strevens, P. (1987). *Cultural barriers to language learning*. In Larry E smith ,ed., *Discourse Cultures:
 Strategies in world Englishes*: New York: Prentice Hall.

Lusting, M., & Koester, J. (1996). *Intercultural Competence: Interpersonal across Culture*. New York:
 Harper Collins College Publishers.

Jandt, F.E. (2004). *An Introduction to Intercultural Communication: Identities in a Global
 Community*, (4th ed). CA: Age Publication.